

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning.

Grøn omstilling af arealanvendelsen skal indfri synergier – ikke eskalere arealkampen

Naturgenopretning

Illustration: Wikipedia.

Indsatserne for grøn omstilling må ikke utilsigtet eskalere arealkampen, for så når vi ikke målene. Grøn omstilling må tilgås som en mulighed for at samarbejde om et smukkere, grønnere og mere produktivt Danmark, skriver formanden for Fremtidens Bæredygtige Landskaber.

Søren Møller

Synspunkt 9. december kl. 05:50

Vi står på tærsklen af store forandringer af vores landskaber. Politikerne har taget gode og vigtige beslutninger om blandt andet udtagning og ekstensivering af lavbundsjorder, mere natur og biodiversitet, en klima-skovfond og senest aftalen om [grøn omstilling af landbruget](#).

Hertil kan vi forvente en national klimatilpasningsplan, en revideret pesticidstrategi og en evaluering af planloven. Desuden peger interessenter på behov for større tempo i opstillingen af vedvarende energianlæg og udpegning af grundvandsparker.

Der er masser af mål og ønsker til anvendelsen af vores arealer. Hvis interesserne forfølges enkeltvis, vil vi se arealprojekter med ophæng i forskellige tilskudsordninger, sektorlovgivning og ressortministerier kæmpe om pladsen i det åbne land. I bedste fald risikerer vi at gå glip af synergieffekter for bl.a. biodiversitet, fremtidig landbrugsdrift, skovrejsning, vandmiljø, klimatilpasning og friluftsliv. I værste fald risikerer vi at styre direkte ind i konfliktfyldt farvand, hvor mange samfundsmål forsinkes i opfyldelsen.

Der er brug for, at arealinteresser virker proaktivt sammen og implementeres gennem et tilsvarende helhedsorienteret samvirke mellem tilskudsordninger. Det vil være helt afgørende for fremdrift og virkning. Den kobling varetages ikke åbenlyst i dag.

Vi har ellers gode eksempler på, at med modige politiske beslutninger og de nødvendige projekt- og bevillingsrammer, så kan det lykkes at lave storskala projekter, der løser samfundsudfordringer – endda med samfundsøkonomisk overskud.

Læring fra genopretning af Skjern Å

Genopretningen af Skjern Å er det største og bedste historiske eksempel på genskabelse af naturlig hydrologi på lavbundsarealer. For 20 år siden havde genopretningen først og fremmest til formål at reducere næringsstofudvaskning til Ringkøbing Fjord. Men var genopretningen gennemført i dag, ville CO₂-reduktion fra vådlægning af lavbundsarealer have vægtet mindst lige så højt som vandmiljø. Samtidig har genopretningen været en stor gevinst for natur og biodiversitet.

Udgifterne løb op i en kvart milliard kroner. Det var Nordeuropas dyreste naturgenopretningsprojekt.

Men på trods af det, så har det været en god samfundsmæssig investering. Ikke mindst bidrager lystfiskeri og andre rekreative udfoldelsesmuligheder til indtjening. Det viser en cost-benefit-analyse udarbejdet af [Københavns Universitet](#).

Genopretningen af Skjern Å et godt eksempel på det niveau, som vi skal op på i de fleste ådale over tid. Det kan betale sig at gøre det!

Jordfordeling er altid godt

Genopretningen af Skjern Å krævede adskillige på hinanden opfølgende jordfordelinger. For gennemførelse af arealprojekter vil det generelt være centralt, at lodsejere er villige til at afgive arealer til gennemførelse af det pågældende projekt.

Derfor er det vigtigt at kunne tilbyde lodsejere erstatningsarealer. Lodsejere skal opleve, at de får noget ud af at bidrage til samfundsønskede projekter.

Det er grunden til, at jordfordeling og erstatningsarealer et helt centralt redskab.

Udfordringer i de fleste af Danmarks ådale

Kongeåprojektet er et godt eksempel på, at truslen mod oversvømmelsestruede landbrugsarealer, fritliggende bebyggelse i det åbne land og landsbyer kan løses gennem indsatser, der skaber bedre vandmiljø og gavner natur samtidigt med, at landbrugsdriften flyttes til og fremtidssikres på højereliggende jorder.

Det er samtidigt et komplekst projekt, hvis gennemførelse hviler på forskellige, målrettede tilskuds- og projektordninger på tværs af både EU- og nationale kasser samt på fondsbevillinger med hver sine indgangsvinkler til projektet.

Med en Paris-aftale, et vandrammedirektiv, naturdirektiver, en bred politisk aftale om grøn omstilling af dansk landbrug og en national klimatilpasningsplan på vej, så er der en fælles samfundsmæssig erkendelse af behovet for at løse bundne udfordringer.

Derfor burde det være administrativt meget mere enkelt at udføre de nødvendige projektaktiviteter og konkrete handlinger, der bidrager til samfundsløsninger. Det er en lang, energikrævende indsats for kommunen at lave ansøgninger, opfylde kriterier og hjemtage finansiering. Det burde være enklere og mindre tidskrævende, så kræfterne i stedet for kan prioriteres til at skabe konkrete forandringer.

Anbefalinger

For at fremtidssikre de danske landskaber, så ser vi i Collective Impact-initiativet ”Fremtidens bæredygtige landskaber” behov for:

- At der nedsættes en national styregruppe for arealanvendelse, der på tværs af sektorer og tilskudsordninger får til opgave at sikre velovervejet anvendelse af vores arealer, hvor vi bruger

landskaber og samfundsøkonomi optimalt.

- At der på regionalt niveau træffes beslutning om integrerede projekt- og bevillingsrammer til helhedsorienterede natur- og klimaprojekter. Oversvømmelsestruslen fra Kongeåen skal f.eks. håndteres på tværs af Kolding-, Vejen- og Esbjerg Kommune. De tre kommuner har nedsat Kongeå-komitéen. Det er et eksempel på et situationsbestemt samarbejde om fælles håndtering af udfordringer knyttet til et vandløbssystem. Udover at kommunerne må tillægges en langt mere defineret rolle i sådanne tværgående projekter, så må interesse- og civilsamfundsorganisationer tilsvarende få en mere defineret og forpligtende rolle i helhedsorienterede klima- og naturprojekter på tværs af kommunegrænser. Endeligt er der brug for rammer for det finansielle samarbejde mellem stat, kommuner, vandselskaber, fonde og erhvervsliv for at skabe god og hurtig implementering.
- At der på lokalt niveau er den nødvendige tid og finansiering til at facilitere opbygning af tillid og respektfuld dialog med lodsejere og øvrige involverede lokale aktører. Det er en helt afgørende forudsætning for at skabe succesfulde arealprojekter.

Har du lyst til at skrive et synspunkt til et af Ingeniørens PRO-Medier?

Send dit udkast til redaktionen på pro-sekretariat@ing.dk.

Naturgenopretning

Vandmiljø

Drikkevand

Landbrug

Grundvand

Klima